

Älemgoşar öwüşginli suratlar

Category: Kitapcy, Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty
написано kitapcy | 22 январа, 2025

Älemgoşar öwüşginli suratlar ÄLENGOŞAR ÖWÜŞGINLI SURATLAR

• Ýazyjy Kowus Omadow bilen suratkeş Hojamuhammet Çüriýewiň söhbetdeşligi

Şeýle bir adamlar bolýar, olar daşyndan synlanyňda, peýwagtyna gezip, işläp ýören ýaly. Olara känbir tutumly işlere baş goşup ýörendir hem öýdeňok. Şekillendiriş sungaty bilen meşgullanýanlaryň arasynda-da şeýle adamlara gabat gelinýär.

Suratkeş Hojamuhammet Çüriýew hem şeýle adamlaryň hilinden. Ýöne döredijiligi bilen içgin tanşanyňda, onuň sungat äleminde uly hyjuw bilen gadam urýandygyna göz ýetirýäris.

* * *

– Hojamuhammet, söhbetimizi bäsleşige beslän eserleriňi dogrusynda başlaýsak?

– Bolubilýä, ine şol eserlerimiň atlary: «Türkmeniň nesil daragty», «Harmanyňa bereket, Beýik Serdarym», «Gökdepe kasamy» hem-de «Alp Arslan Diogeni azat edýär». Şu eserlerimiň döremegine Saparmyrat Türkmenbaşynyň Ruhnamasy, ajaýyp sygyrlae diwanlary sebäp boldy.

«Türkmeniň nesil daragtyny» döretmezden öň, köp oýlanmaly boldy. Iň soňunda-da türkmeniň belli şahslarynyň keşpleri janlandyrylan bitewi bir eseri döretmeli diýlen netijä geldim. Oguz han atamyzyň keşbini kökünü mäkäm ýere uran daragt hökmünde surata geçirdim. Daragtdan birneme ýokarda Garaşsyz, Baky Bitarap türkmen döwletini esaslandyryjy Saparmyrat Türkmenbaşynyň ynam bilen bakyp duran merdana keşbini şekillendirdim. Eseriň ýokarsynda Türkmenistanyň Gahrymany Gurbansoltan ejäniň mährem keşbini janlandyrmagu makul bildim. Tutumly işimde Gorkut atanyň, Görogly begiň, Alp Arslanyň we türkmeniň beýleki meşhur şahslarynyň başga-da ençemesiniň, meşhur şahyrlar Baýram hanyň, Keminäniň, Mätäjiniň... suratlaryny ýerleşdirmegim hem eseriň şowly çykmagyna ýardam etdi.

«Harmanyňa bereket, Beýik Serdarym» atly eser türkmen topragyndan iki million sekiz ýüz müň tonnadan köpräk ak bugdaý ýygnalandan soň döredi. Bu eserimde Saparmyrat Türkmenbaşynyň il-günümüz bilen bilelikde türkmen saçagynyň bereketine guwanyp duran pursatyny şekillendirdim.

«Gökdepe kasamynda» türkmen gerçeginiň duz-çörekdir Gurhanyň ýanynda, aksakgal gojanyň hem-de galany goraýjylaryň arasynda gylyjy maňlaýyna goýup, ata Watany soňky demine çenli gorajakdygyna kasam edip duran pursatyny başardygyndan beýan etdim.

«Alp Arslan Diogeni azat edýär» atly eserimi synlan her bir adam nämäniň nämedigine bada-bat göz ýetirse gerek. Eseriň mazmuny sadadan düşnüklikä diýýäris. Eserde türkmenlere Rum iliniň derwezesini açan beýik soltan Alp Arslanyň ynsanperwerlik edip, ýesir düşen çet ýurtly hökümdary azat edip duran pursatyny görkezdim.

– Hojamuhammet, «Köpetdagda ýaz» atly işiňizi synlanymda,

bahar-ýazyň türkmen şygryýetindäki belent waspy ýadyma düşdi...

– Näsini aýdýarsyňyz, buça bolanyna görä, Saparmyrat Türkmenbaşyň «Geler» şygryndaky:

Ýaýlasyna älemgoşar gaçypdyr,
Edil ýaňy Humaýun guş geçipdir,
Gyzyl güller ýürejigin açypdyr,
Bulgurynda şerap süzere geler. –

diýen bendi-de ýatlaýaly. Daglara ýazyň gelşini şundan artyk şahyrana söz bilen beýan edip bolmaz.

– Ýürekden çykan şeýle eserleriň hyrydary köp bolýar. Şolaryň arasynda daşary ýurtly sungat muşdaklarynyň bardygyny eşitmegem aýratyn täsir galdyrýandyr?

– Hawa, hut şeýle. Diňe bir şol işime däl, «Köne oba» atly eserim-de Pereňden gelen myhmanyň göwnünden turdy. Ol şol işi ýany bilen alyp gitdi.

– Munuň özi sungatyň üsti bilen türkmen dünýäsiniň, türkmen dünýäsiniň, türkmeniň ynsanperwer ýüreginiň dünýäni gezmeginde-de çuňňur mana eýe bolýandygy bilenem gyzykly bolsa gerek?!

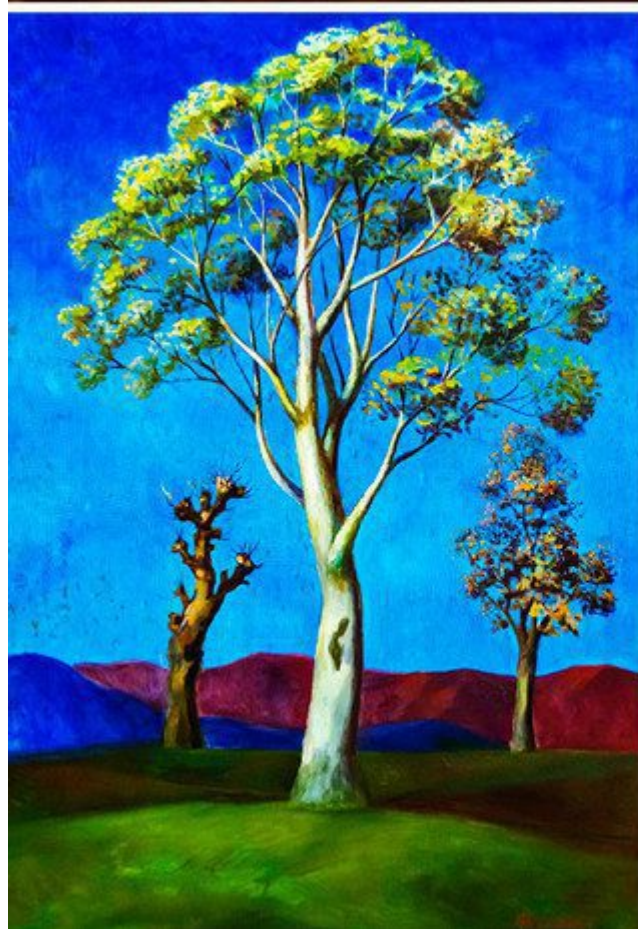
– Amerikanyň Kaliforniýa ştatyndan gelen biri «Bagda» atly eserimi satyn aldy. Başga bir amerikaly çeperçilik ussahanama gelip, «Türkmen gözeli» atly işimi alyp gitdi. Onsoňam, ýeri gelende, ýene-de bir zady aýdaýyn. 2004-nji ýylda işlerimiň ençemesini sungat eserleriniň Türkiýede gurlan sergisine ugratdym. Häzir şol eserlerim türk doganlarymyzyň tagallasy bilen Ýewropa we beýleki ýerlere aýlanýar. Eserlerim Moskwada, Eýranda guralan sergilere hem gatnaşdy. Men bu zatlaryň ählisine Garaşsyzlygyň beren bagty diýip düşünýärin.

– Saz ony diňlän adama, onda-da döredijilik adamsyna güýç-kuwwat berýär. Işleýän wagtyňyz onuň zehiniňize täsir edýän ylahy güýjüni duýýarmysyňyz?

– Hawa, men eserlerimi köplenç saz diňläp döredýärim. Gapyny ýapaga-da magnitofonyň ýa-da radionyň nurbatyna elimi ýetirýärim. Eseriň mazmunyna, beýan edilýän wakanyň süňňüne gabat gelýän saz işimiň şowly çykmagyna itergi berýär.

– Suratkeş hökmünde halaýan edim-gylymlaryňyz, ýykgyn edýän iş usullaryňyz?!

– Köplenç pyýada ýöremegi gowy görýärim. Günüň dogşyny, ýaşyşyny görmesem, bir zadym kem ýaly. Dynç günleri dagda, çölde bolup, tebigatyň gözelligini synlamagy endik edinipdirin. Ýolda barýarkam, adamlary içgin synlaýaryn. Bada-bat göwnümden turan kişileriň keşpleriniň taslamasyny taýýarlaýaryn. Çeper eserleri ürç edip okaýaryn. Her eseriň başyna baranymda, baş-alty sagadymy sarp edýärim. Işde howul-haralyk diýen zat ýek ýigrendigim. Gerek bolsa bir eseriň üstünde ýyllarboýy işleýärim. Güz aýlary dürli agaçlaryň şahadan gaçam ýapraklaryny ýygnaýaryn. Olary guradyp, mazaly synlaýaryn. Mahal-mahal şolaryň durkuna meňzeş reňkleri ulanýaryn.

– Dörediji gözlegde bolýar. Gezelenç edýärkäňiz, syýahatda bolanyňyzda döretjek işleriňiziň taslamasynyň tapylýan wagty kän bolýarmy?

– Ussat suratkeş bolup, ajaýyp eserleri döretjek bolsaň, mydama il içinde ýa-da uzak bir ýerde saparda bolmaly – diýlen zat ýok. Adam durmuş tejribesini toplap, ýaşy bir çene baranda, hyýaly seýranda deňsiz-taýsyz, ölmez-ýitmez, nusgawy eserleri-de döredip bilýär. Bu iş suratkeşiň guýmagursak zehinine bagly.

– Dörediji adam üçin wagt iň gymmatly baýlyk. Ony sarpaly tutmanyň, oturyp işlemegiň döredýän eserleriňiziň şowly çykmagyna täsiri barmy?

– Dörediji adam üçin wagt iň gymmatly baýlyk. Ony sarpaly tutmanyň, oturyp işlemegiň döredýän eserleriňiziň şowly çykmagyna täsiri hakda-da aýdaýsaňyz?

– Şeýle pikirdäki adamlara Saparmyrat Türkmenbaşynyň Ruhnamasynyň ikinji kitabyndaky «Adam wagtyň emrine boýun bolmaly däl-de, tersine, wagty öz hasabyna işletmeli» diýen jümläni ýatladasym gelýär.

– Bahar döredijä ylham berýär. Tebigatdaky gözəl görnüşi bilen onuň kalba ýylboýy berýän ýakymy hakda nämeler aýtmak bolar?

– Hawa, «asmana deprek kakdyrýan», mylaýym ýelleri bilen janyňa aram berýän gülli baharyň jemalyny görkezýän, älemgoşar öwüşginli suratlarym bu gün-erte bolar.

– Goý, baharda beslän arzuwlaryňyz ýeneki ýyllardaky döredijilik üstünlikleriňiziň gönezlige bolsun!

– Sag boluň, aýdanyňyz gelsin!

Söhbetdeş bolan: Kowus OMADOW. Şekillendiriş we heykeltaraşlyk sungaty